

Jolanta Iwin-Garzyńska*

Koszt nowego zewnętrznego kapitału własnego przedsiębiorstwa a idea neutralności podatków

Wstęp

W przedsiębiorstwie pewne są: kapitał i podatki, które warunkują byt i rozwój przedsiębiorstwa. Podatki są stałą częścią życia każdego przedsiębiorstwa, codziennością, elementem stanowiącym o przyszłości. Wynika to z faktu, że stanowią stałą kategorię finansów i prawa finansowego. Wszelkie zmiany obserwowane w nauce i prawie dotyczą także znaczenia i miejsca podatków w praktyce finansów przedsiębiorstwa.

Podatki zawsze będą powodować ryzyko i niepewność bytu przedsiębiorstwa, co wynika z dużej zmienności i niepewności prawa podatkowego. Ponadto, będąc kategorią wpływającą na wartość kapitału, wywołują zaburzenia w jego stałości, a tym samym w pewności pracy firmy. Przedmiotem opracowania jest koszt kapitału własnego, gdyż co do zasady pozyskiwanie kapitału własnego przez przedsiębiorstwo (w postaci nowego zewnętrznego kapitału własnego) powinno być neutralne podatkowo, gdyż pozyskane w ten sposób fundusze nie stanowią dochodu podatkowego.

Celem opracowania jest zatem wskazanie na element kosztu kapitału, czyli koszt nowego zewnętrznego kapitału własnego i weryfikacja hipotezy, że podatki nie są neutralne wobec kosztu tego kapitału, a wręcz przeciwnie — oddziałują w sposób istotny na koszt jego pozyskania.

W opracowaniu na tle idei neutralności podatków przedstawiono elementy kosztu kapitału własnego i oddziaływanie na jego wysokość podatków. Zamierzeniem autorki nie jest analiza formuł szacowania kosztu kapitału własnego, a norm prawa podatkowego, które na koszt ten oddziałują.

* Prof. dr hab., Katedra Finansów Przedsiębiorstwa i Podatków, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Uniwersytet Szczeciński, jiwin@wneiz.pl, ul. Mickiewicza 64, 71-101 Szczecin

1. Zasada neutralności podatków a koszt kapitału własnego przedsiębiorstw

Neutralność podatków wobec procesów gospodarczych powinna być zasadniczą przesłanką budowy systemu podatkowego, ale wiara w neutralność systemu podatkowego nie powinna zasłaniać rzeczywistego obrazu oddziaływania podatków na procesy pozyskania kapitału w przedsiębiorstwie.

Podstaw idei neutralności opodatkowania względem procesów gospodarczych można szukać w tezie reguły edynburskiej Ricardo [Gomułowicz, Małecki 1996, s. 32]. Zgodnie z regułą sytuacja podatnika po zapłaceniu podatku powinna pozostać prawie niezmieniona. Reguła jest bazą teorii podatku neutralnego, czyli takiego, który nie ma wpływu na życie i rozwój przedsiębiorstw. Neutralność podatkowa oznacza bowiem, że podatki nie wpływają na decyzje przedsiębiorców dotyczące wyboru formy prawnej, miejsca prowadzenia działalności gospodarczej ani sposobu jej finansowania [Company Taxation, 2001, s. 2], także sposobu finansowania projektów inwestycyjnych. Zapewnia brak oddziaływania podatków na konkurencję gospodarczą w obrębie danego rynku, albo (...) sytuację, w której podatki determinują działania podatnika funkcjonującego w określonych warunkach gospodarczych w możliwie najmniejszym stopniu [Kiszka, 2003, s. 3].

Podatki dotyczą każdego podmiotu gospodarczego i wszelkiej działalności dokonywanej w przedsiębiorstwie, a doskonała neutralizacja podatków w decyzjach podmiotów gospodarczych nie istnieje [Owsiak, 2013, s. 144-146].

Komisja Europejska, chcąc uzyskać informacje, jaki wpływ na decyzje przedsiębiorstw i ich działalność ma opodatkowanie, przeprowadziła w 2004 r. badania z udziałem siedmiuset podmiotów z czternastu krajów ówczesnej Unii Europejskiej (bez Luksemburga). Wyniki tych badań ujęto w dokumencie: *European Tax Survey* [Supera-Markowska, 2010, s. 32]. W wyniku badań stwierdzono, że opodatkowanie jest ważnym czynnikiem przy podejmowaniu decyzji o lokalizacji przedsiębiorstwa. Dla 87,3% badanych podmiotów kwestie opodatkowania wpływały na ich decyzje w zakresie wyboru formy prowadzenia działalności za granicą. Taka sytuacja przeczy zasadzie neutralności opodatkowania.

Tło zasady neutralności opodatkowania jest niezwykle istotne dla zagadnienia kosztu kapitału własnego, gdyż w teorii finansów przed-

siębiorstwa bardzo często przyjmuje się proste założenie, że przy szacowaniu kosztu kapitału własnego nie uwzględnia się korekt związanych z opodatkowaniem, czyli zakłada się istnienie zasady neutralności opodatkowania. Jak wskazano we wprowadzeniu jest to podejście błędne, gdyż podatki z ogromną siłą oddziałują na koszt pozyskania tego kapitału.

2. Koszt kapitałów własnych a podatki

Jak wskazano we wstępie opracowania podatki zawsze będą powodować ryzyko i niepewność bytu przedsiębiorstwa, co wynika z dużej zmienności i niepewności prawa podatkowego, a także z ich obowiązkowego charakteru [Iwin-Garzyńska, 2010a, s. 7]. Koszt nowego zewnętrznego kapitału własnego nie jest neutralny podatkowo, mimo że pozyskane w ten sposób fundusze nie stanowią dochodu podatkowego. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych [KSH, 2000, art. 431§ 1], podwyższenie kapitału zakładowego spółek akcyjnych wymaga zmiany statutu i następuje w drodze emisji nowych akcji lub podwyższenia wartości nominalnej dotychczasowych akcji. Emisja nowych akcji sama w sobie nie prowadzi przy tym do podwyższenia kapitału zakładowego — niezbędne jest objęcie akcji nowej emisji. Może to oznaczać, że przychód uzyskany przez spółkę z emisji akcji jest interpretowany jako bezpośrednio przeznaczony na powiększenie kapitału zakładowego. To z kolei może prowadzić do uznania, że wszelkie wydatki ponoszone przez przedsiębiorstwo w związku z podwyższeniem kapitału w drodze emisji akcji pozostają w bezpośrednim związku z przychodem otrzymanym na podwyższenie kapitału zakładowego. Nastąpi wówczas oderwanie przepływu kapitału od pozostałej działalności przedsiębiorstwa.

Z zapisów ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych wynika, że wartości majątkowe wniesione na pokrycie kapitału własnego (zakładowego) nie stanowią przychodu podatkowego przedsiębiorstw, co oznacza, że kapitał pozyskany w drodze emisji nowych akcji zwykłych nie będzie stanowić dochodu podatkowego. Konsekwencją tego jest jednak fakt, że wydatków związanych z pozyskaniem kapitału zakładowego nie można traktować jako kosztów uzyskania przychodów [PDOP, 1992, art. 12 ust. 4 pkt 4]. Nie odnoszą się one bowiem do przychodu podatkowego. Są bezpośrednio powiązane z przeprowadzeniem neutralnej podatkowo operacji na kapitale zakładowym. Przychód związany z emisją

akcji nie jest efektem bieżącej działalności gospodarczej. Celem emisji nie może być jednak tylko samo w sobie pozyskanie nowego zewnętrznego kapitału własnego.

Przedsiębiorstwo dokonuje podwyższenia kapitału w zamiarze generowania większych dochodów, gdyż kapitał stanowiący przepływ pieniądza od właścicieli będzie pracować i zwiększać wartość firmy. Jest to podyktowane także koniecznością kompensaty dawcom kapitału ich kosztu alternatywnego. Przychody te będą niewątpliwie pochodzić z bieżącej działalności gospodarczej. Przychód z tej działalności jest odrębny od przychodu otrzymanego na podwyższenie kapitału zakładowego. Z osiągnięciem go będą się wiązały odrębne wydatki stanowiące koszt jego uzyskania. Podwyższenie kapitału zakładowego nie jest zatem celem samym w sobie, tzn. nie dokonuje się go w celu uzyskania przychodu w postaci wyższego kapitału zakładowego. Celem podwyższenia kapitału zakładowego jest pozyskanie środków na finansowanie działalności operacyjnej i inwestycyjnej przedsiębiorstwa. Tym samym wydatki związane z podwyższeniem kapitału zakładowego powinny stanowić koszty inne niż te bezpośrednio związane z uzyskaniem przychodu lub zachowaniem albo zabezpieczeniem źródła przychodu (koszty pośrednie).

Podobny pogląd wyraził Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 15 listopada 2007 r., w uzasadnieniu którego wskazał, że podniesienie kapitału zakładowego ma pośredni związek z osiąganym przez podatnika przychodem, ponieważ przychodami, z którymi wiążą się koszty poniesione w związku z podwyższeniem kapitału zakładowego, nie są kwoty przekazane na ten kapitał, lecz przychody uzyskane z działalności gospodarczej finansowanej tym kapitałem¹.

W tym miejscu pojawia się sprzeczność, która występuje między teorią kapitału a doktryną i orzecznictwem podatkowym. Sprzeczność ta sprowadza się do odpowiedzi na pytanie, czy można „oderwać” kapi-

¹ W przytoczonym wyroku sąd potwierdził, że „koszty uzyskanych świadczeń stanowią, bowiem część kosztów ogólnych danej spółki, a w konsekwencji stanowią element cenotwórczy jej towarów, ponieważ świadczenia takie pozostają w bezpośrednim i ścisłym związku z działalnością gospodarczą podatnika. [...] Do kosztów o charakterze pośrednim, zdaniem Sądu zaliczyć należy wydatki poniesione przez skarżącą we wniosku o udzielenie pisemnej interpretacji, tj. koszty związane z doradztwem prawnym i finansowym, przygotowania prospektu emisyjnego oraz opłaty notarialne, sadowe i giełdowe”. Por. [Wyrok, Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 15 listopada 2007 r. (I SA/Gd 753/2007)].

tał i koszt jego pozyskania od pozostałej działalności przedsiębiorstwa? W ocenie Autora nie można.

Kapitał własny jest następstwem przepływu środków pieniężnych od właścicieli, ucieleśnia się w aktywach, pracuje w nich i przynosi nadwyżkę finansową. Jest to jeden proces. Tymczasem w orzecznictwie i interpretacjach podatkowych dokonuje się rozdzielenia procesu pozyskania kapitału i efektów późniejszej jego pracy. Rezultatem tego jest ściśle powiązanie przychodu niepodatkowego w postaci wpływu środków powiększających kapitał zakładowy z kosztami jego pozyskania.

Istotą utworzenia i podwyższenia kapitału zakładowego jest zgromadzenie środków niezbędnych dla funkcjonowania przedsiębiorstwa. Dokonując analizy wydatków związanych z pozyskaniem kapitału zakładowego w wyniku emisji akcji², odnosi się je do przepisu ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

Podkreśla się ścisły związek pomiędzy otrzymanymi środkami, za pomocą których pozyskano kapitał, a poniesionymi wydatkami, będącymi skutkiem jego pozyskania, oraz wskazuje się na bezpośrednie po-

² Koszty sprzedaży związane z podwyższeniem kapitału zakładowego są to wydatki na:

- 1) takse notarialną za sporządzenie aktu notarialnego o podwyższeniu kapitału zakładowego;
- 2) emisję reklam i informacji o akcjach oferowanych w ramach Debiutu Giełdowego w mediach (telewizja, internet, gazety);
- 3) usługi doradcze, prawne, usługi biegłych rewidentów i inne usługi niematerialne związane z przygotowaniem Debiutu Giełdowego, w tym w szczególności na:
 - honoraria za sporządzenie prospektu emisyjnego (w tym także koszty druku, zamieszczenia na stronie internetowej www.gpw.pl, tłumaczenia na język angielski, itp.);
 - wynagrodzenie za sporządzenie tzw. *comfort letter* (tj. oświadczenia audytora, zwykle wymaganego przez biura maklerskie i potwierdzającego, iż dane przedstawione w sprawozdaniu finansowym załączonym do prospektu emisyjnego są wiarygodne i rzetelne);
- 4) opłaty giełdowe (za notowania, dopuszczenie do obrotu, przyjęcie do depozytu – uiszczane na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. oraz Giełdy Papierów Wartościowych S.A.);
- 5) prowizję domu maklerskiego, będącego tzw. oferującym oraz krajowym współzarządzającym ofertą akcji;
- 6) prowizję tzw. głównego menedżera oferty, wyłącznego prowadzącego księgę popytu, a zarazem globalnego koordynatora;
- 7) ubezpieczenie członków zarządu z tytułu przyszłych szkód mogących wystąpić w związku z debiutem giełdowym.

wiązane z przeprowadzeniem neutralnej podatkowo operacji na kapitale zakładowym³.

Mając na uwadze nierozzerwalność procesu wpływu kapitału do przedsiębiorstwa z jego ucieleśnieniem w aktywach i pracą w nich należy podkreślić, że zgodnie z zapisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, kosztami uzyskania przychodów mogą być wszystkie poniesione wydatki, po wyłączeniu zastrzeżonych w ustawie, o ile pozostają w związku przyczynowo-skutkowym z przychodami, w tym również o ile służą zachowaniu lub zabezpieczeniu funkcjonowania źródła przychodów. Jeżeli nawet przyjęte zostanie, że koszty związane z pozyskaniem nowego zewnętrznego kapitału własnego należy przypisać tylko tej operacji, to dalsze trwanie kapitału w przedsiębiorstwie wiąże się z jego działalnością. Wynika stąd poprawność zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów wszelkich kosztów związanych z emisją akcji, ponieważ istnieje niepodważalny związek z prowadzoną działalnością gospodarczą a ich poniesieniem. Wystąpi tu pośredni związek z działalnością operacyjną, związek, w którym pośredniczy kapitał⁴. Koszty związane z emisją akcji dotyczą całokształtu działalności przedsiębiorstwa — są zatem kosztami pozostającymi w pośrednim związku z przychodami.

Pozytywnie o możliwości zaliczania kosztów związanych z debiutem giełdowym do kosztów podatkowych wypowiedziało się wiele sądów administracyjnych⁵.

³ W przedmiotowym temacie nie można mówić o jednolitej linii orzecznictwa sądowego. Przykładem rozstrzygnięć są m.in.: wyrok WSA w Warszawie z dnia 14 sierpnia 2007 r. sygn. akt III SA/Wa 3917/06; wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 10 października 2007 r. sygn. akt I SA/Bd 546/07, wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 20 maja 2008 r. sygn. akt I SA/Bd 91/08, wyrok WSA w Warszawie z dnia 23 kwietnia 2008 r., sygn. akt III SA/Wa 46/08, wyrok WSA w Warszawie z dnia 23 kwietnia 2008 r. sygn. akt III SA/Wa 2220/07, wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 22 kwietnia 2008 r. sygn. akt I SA/Bd 73/08, wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 8 kwietnia 2008 r. sygn. akt I SA/Bd 44/08 oraz Wyrok NSA z 23 lutego 2009 r. sygn. akt II FSK 1753/07. W wyrokach tych sądy podkreślały odrębność przepływu kapitałowego od działalności operacyjnej przedsiębiorstwa.

⁴ Takie stanowisko potwierdzają wyroki sądów administracyjnych w sprawie zaliczania wydatków związanych z wejściem na giełdę do kosztów uzyskania przychodów: wyrok WSA w Warszawie z dnia 12 lutego 2009 roku, sygn. akt III SA/Wa 1684/08, wyrok WSA w Gliwicach z dnia 11 marca 2009 roku, sygn. akt I SA/GI 1077/08 oraz wyrok WSA w Poznaniu z dnia 6 maja 2008 r., sygn. akt I SA/Po 257/08.

⁵ Zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 7 marca 2006 r.: „Koszty organizacji osoby prawnej, a więc koszty poniesione przy zakładaniu spółki, a są to: opłata notarialna, opłata skarbową, adwokacka (radcowska), stanowią

Na bezpośredni związek kapitału z działalnością operacyjną przedsiębiorstwa wskazał także m.in. Warszawski Sąd Administracyjny⁶, który stwierdził, że nie jest konieczne wykazywanie zależności między wydatkiem a powstaniem lub powiększeniem konkretnego, mierzalnego przychodu⁷. W szczególności Sąd podkreślił, że przychodami, z którymi wiążą się wydatki poniesione w związku z podwyższeniem kapitału zakładowego, nie są kwoty przekazane na ten kapitał, lecz przychody uzyskiwane z działalności gospodarczej finansowanej tym kapitałem. W tym wyroku można odnaleźć idee kapitału w istocie nauki finansów przedsiębiorstw. Kapitał nie jest przepływem dla kapitału, ale ucieleśnia się w aktywach. W przedsiębiorstwie nie można dostrzec cząsteczek kapitału, lecz widoczne są maszyny, urządzenia, budynki, środki na rachunku bankowym [Iwin-Garzyńska 2010b, s. 139].

Przytoczone, przykładowe, wyroki nie wyczerpują bogatego dorobku orzecznictwa sądowego dotyczącego zaliczania do kosztów uzyskania przychodu wydatków związanych z pozyskaniem przez przedsiębiorstwo nowego zewnętrznego kapitału własnego. Na podkreślenie zasługuje fakt, że fundamentem tych wyroków było uwzględnienie adekwatnego związku przyczynowego między kosztem a przychodem, która stanowi rękojmię i gwarancję wszechstronnego rozpatrzenia i wyjaśnienia wszystkich współzależności między zastosowanym przez podatnika środkiem (poniesionymi kosztami) a oczekiwanymi następstwami [Gońdowicz 2005, s. 104-105]. Nie ulega wątpliwości, że wydatki ponoszo-

koszt bytu prawnego spółki i stanowią koszt uzyskania przychodów, o którym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o CIT [...]. Najogólniej można stwierdzić, że gdyby nie powstała osoba prawna, nie byłoby przychodu. Skoro wydatki poniesiono na utworzenie osoby prawnej, to pośrednio poniesiono je w celu osiągnięcia przychodu. Również wydatki radcy prawnego związane z podwyższeniem kapitału zakładowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, z uwagi na potrzebą w tej kwestii wiedzę fachową, wiedzę prawniczą, uzasadniają ten wydatek jako koszt uzyskania przychodu w rozumieniu art. 15 ust. 1 ustawy” Por. [Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 7 marca 2006 r. (I FSK 121/05)].

⁶ [Wyrok Warszawskiego Sądu Administracyjnego z dnia 1 kwietnia 2008 r., III SA/Wa 115/08].

⁷ Por. także uchwała siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 czerwca 2007 r., II FPS 8/06. Pozytywnie o możliwości zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów kosztów debiutu giełdowego, opowiedział się także Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 17 lutego 2009 r. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 17 lutego 2009 r. I SA/Po 1370/08.

ne na koszty związane z emisją akcji w publicznym obrocie to wydatki w celu uzyskania przychodów, rozumiane jako wykonywanie podstawowej działalności przedsiębiorstwa.

Poprawność zaliczania do kosztów uzyskania przychodu wydatków związanych z emisją akcji i podwyższeniem kapitału zakładowego potwierdzano także interpretacjach organów podatkowych⁸.

Orzecznictwo sądów nie było jednolite, co powodowało chaos w zarządzaniu finansami przedsiębiorstw, a w dalszej kolejności mogło doprowadzić do zahamowania rozwoju firm. Ten chaos wynikał z faktu, że w wielu orzeczeniach sądy stwierdzały brak możliwości zaliczania do kosztów uzyskania przychodów kosztów związanych z pozyskaniem nowego zewnętrznego kapitału akcyjnego⁹. W orzeczeniach tych przyjęto założenie, że wydatki poniesione w związku z utworzeniem lub powiększeniem kapitału zakładowego spółki kapitałowej nie stanowią kosztów uzyskania przychodów w podatku dochodowym od osób prawnych, ponieważ przychody otrzymane na utworzenie lub powiększenie tego kapitału nie są zaliczane do przychodów podatkowych [Wyrok NSA z dnia 10 lutego 2010 r., II FSK 1450/08]. Przedstawione argumenty należy odnieść do **uchwały NSA w składzie siedmiu Sędziów z dnia 24 stycznia 2011 r.** [Uchwała NSA z dnia 24 stycznia 2011 r. II FPS 6/10, ONSA i WSA 2011, Nr 3, poz. 46], w której wykluczono możliwość uznania za koszt uzyskania przychodów bezpośrednich wydatków związanych z podwyższeniem kapitału zakładowego jak: podatek od czynności cywilnoprawnych, opłaty notarialne i sądowe czy też opłaty związane z ofertą publiczną akcji, uznając jednocześnie za koszt uzyskania przychodów wydatki pośrednie związane z nabyciem usług (np. prawnych) w celu emisji akcji. Za koszty pośrednie uznano wydatki związane z ofertą, ale niewarunkujące jednak emisji oferty publiczne, a w szczególności usługi związane z przygotowaniem prospektu emisyjnego, publicznym udostępnianiem prospektu, poszukiwaniem inwestorów, techniczno-organizacyjną obsłu-

⁸ Por. interpretacja dotycząca zaliczania do kosztów uzyskania przychodu wydatków związanych z emisją akcji i podwyższeniem kapitału zakładowego wydana przez Łódzki Urząd Skarbowy z dnia 13 września 2007 r. (ŁUS-II-2-423/190/07/AG).

⁹ Wątpliwości wynikające z treści przepisów, których wynikiem jest rozbieżne orzecznictwo sądów administracyjnych, w tym również Naczelnego Sądu Administracyjnego spowodowało, że Naczelny Sąd Administracyjny skierował problem do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów. Por. [Postanowienie NSA z dnia 18 sierpnia 2010 r. II FSK 577/09].

gą i prowadzeniem oferty publicznej, koordynowaniem i raportowaniem o przebiegu oferty, rozliczeniem oferty publicznej. Wskazano tu na usługi doradztwa inwestycyjnego, pomoc prawną, usługi edytorskie, tłumaczenia, wyceny, usługi i pośrednictwo firmy inwestycyjnej, oferującego i subemitenta, usługi marketingowe i poligraficzne. Celem uchwały Sądu było uporządkowanie kosztów związanych z emisją akcji.

Orzekając zgodnie z przedstawioną Uchwałą siedmiu Sędziów NSA Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 1 lutego 2012 r. [Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 1 lutego 2012 r. I SA/Po 839/11; Wyrok WSA w Bydgoszczy z 20 września 2011 r., I SA/Bd 561/11] uznał za koszt uzyskania przychodu usługi doradcze związane z planowanym podwyższeniem kapitału zakładowego spółki będące pośrednim kosztem uzyskania przychodów związane z funkcjonowaniem spółki, a niebędące jednocześnie kosztami, bez poniesienia których nie byłoby możliwe podwyższenie kapitału zakładowego spółki.

Zapoczątkowana przez NSA w styczniu 2011 r. linia orzecznictwa wprowadziła pewien ład w rozumieniu kosztów uzyskania przychodu związanych z podwyższeniem kapitału zakładowego w spółkach.

Występujące wcześniej rozbieżności w interpretacji możliwości zaliczania do kosztów uzyskania przychodu w podatkach dochodowych kosztów związanych z emisją nowych akcji zwykłych skutkowały także chaosem w interpretacjach możliwości odliczenia podatku naliczonego od towarów i usług w fakturach dokumentujących poniesione koszty przez płatników tego podatku. Możliwość odliczenia podatku była warunkowana możliwością ich zaliczenia do kosztów uzyskania przychodu¹⁰. W obecnych interpretacjach przyznaje się przedsiębiorstwu prawo do odliczenia podatku naliczonego w związku z wydatkami poniesionymi przy podwyższeniu kapitału zakładowego. Taka interpretacja jest zgodna prawem polskim i prawem unijnym. Potwierdzeniem tego prawa jest prawomocne orzeczenie Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 23 kwietnia 2010 r. [Wyrok Naczelnego Sądu Administra-

¹⁰ Należy podkreślić, że przepis art. 88 ust. 1 pkt 2 ustawy o podatku od towarów i usług został uchylony z dniem 1 grudnia 2008 r. [Ustawa, 2008]. Oznacza to, że od 1 grudnia 2008 r. przy ocenie prawa podatnika do odliczenia podatku naliczonego nie będzie mieć znaczenia okoliczność zaliczenia danego wydatku do kosztów uzyskania przychodów w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym.

cyjnego w Warszawie z dnia 23 kwietnia 2010 r., sygn. akt II FSK 2105/08; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 6 października 2008 r., sygn. akt I SA/Wa 1420/08].

W sytuacji, gdy przedsiębiorstwo jest czynnym płatnikiem podatku od towarów i usług i prowadzi wyłącznie działalność opodatkowaną, tym podatkiem ma prawo do odliczenia podatku naliczonego wykazanego w fakturach dokumentujących poniesione w związku z wchodzeniem na giełdę koszty. Wynika to z fundamentalnego prawa przedsiębiorstwa, podatnika, do odliczenia podatku naliczonego określonego w ustawie o podatku od towarów i usług [Ustawa, 2004]. Regulacja ta jest wyrazem podstawowej cechy systemu podatku od wartości dodanej, tzn. jego neutralności. Zasada neutralności podatku od towarów i usług dla podatnika tego podatku wyraża się tym, że poprzez realizację prawa do odliczenia podatku naliczonego, podatnik nie ponosi faktycznie ciężaru tego podatku.

Realizacja zasady neutralności podatku od towarów i usług wyraża się zatem w stworzeniu takich regulacji prawnych, zgodnie z którymi podatek naliczony (zapłacony) przez podatnika, w cenie nabytych towarów i usług w ramach prowadzonej działalności opodatkowanej tym podatkiem może zostać odliczony, nie stanowiąc tym samym dla podatnika obciążenia jako koszt. Konieczność przestrzegania tej zasady w systemach podatkowych państw członkowskich jest szczególnie stanowczo akcentowana przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości, który w swoich orzeczeniach wielokrotnie podkreślał, że prawo do odliczenia zostało wprowadzone po to, aby całkowicie uwolnić przedsiębiorcę od kosztów VAT zapłaconego lub podlegającego zapłacie, w toku jego działalności gospodarczej. „Wspólny system podatku VAT gwarantuje w ten sposób, iż wszelka działalność gospodarcza, niezależnie od jej celu lub rezultatu, jest opodatkowana w sposób całkowicie neutralny pod warunkiem, że działalność ta podlega temu podatkowi”¹¹.

Zakończenie

W przedstawionych rozważaniach wynika, że pozyskanie przez przedsiębiorstwo nowego zewnętrznego kapitału własnego w drodze emisji akcji nie jest neutralne podatkowo, gdyż podatki wsiąkają w każdy ele-

¹¹ Orzeczenie ETS w sprawie C-37/95 pomiędzy Państwem Belgijskim a Gent Coal Terminal NV [VI Dyrektywa VAT, 2004, s. 443].

ment tego kosztu kapitału. Pozyskując nowy zewnętrzny kapitał własny, przedsiębiorstwo musi uwzględnić bieżące rozwiązania podatkowe oraz aktualną linię orzecznictwa sądowego. Duża zmienność norm prawnych, ich niejednolita interpretacja, powodują ryzyko dla finansów firmy. Nawiązując do zasady neutralności opodatkowania, powinno być tak, że przychody niepodatkowe nie powodują podatkowych kosztów. Jednak dla przedsiębiorstwa takie proste odniesienie nie byłoby korzystne. Na tle przedstawionych rozważań można mieć nadzieję, że zapoczątkowana w 2011 r. linia orzecznictwa zostanie zachowana. Mając na względzie objętość opracowania, problem został jedynie zasygnalizowany.

Literatura

1. *Company Taxation in the Internal Market* (2001), SEC, 1681.
2. *European Tax Survey* (2004), SEC, 112/2.
3. Gomulowicz A., Małeckie J. (1996), *Podatki i prawo podatkowe*, Poznań.
4. Gomulowicz A. (2005), *Koszty uzyskania przychodów. Zasady ogólne*, Wydawnictwo Difin, Warszawa.
5. Interpretacja wydana przez Łódzki Urząd Skarbowy z dnia 13 września 2007 r. (ŁUS-II-2-423/190/07/AG).
6. Iwin-Garzyńska J. (2010a), *Opodatkowanie kapitału*, *Economicus*, Szczecin.
7. Iwin-Garzyńska J. (2010b), *Szkice o kapitale i podatkach w istocie nauki finansów przedsiębiorstw*, Difin, Warszawa.
8. Kiszka J. (2003), *Ochrona podatnika w prawie Unii Europejskiej*, „Przeгляд Podatkowy”, nr 8.
9. Owsiak S. (2013), *Harmonizacja podatków bezpośrednich warunkiem integracji gospodarczej Unii Europejskiej*, Polskie Wydawnictwo Naukowe, <http://www.pte.pl>, dostęp dnia 20.01.2013.
10. Orzeczenie ETS w sprawie C-37/95 pomiędzy państwem belgijskim a Gent Coal Terminal NV (2004) [w:] VI Dyrektywa VAT, Sachs K. (2004), C.H. Beck, Warszawa.
11. Postanowienie NSA z dnia 18 sierpnia 2010 r. II FSK 577/09.
12. Supera-Markowska M. (2010), *Wspólna skonsolidowana podstawa opodatkowania jako koncepcja harmonizacji opodatkowania korporacyjnego w UE*, C.H. Beck, Warszawa.
13. Uchwała siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 czerwca 2007 r., II FPS 8.

14. Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych, t.j. Dz. U. z 2000 r., Nr 94 poz. 1037 z późn. zm.
15. Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, Dz. U. z 1992 r. Nr 21 poz. 86 z późn. zm.
16. Ustawa z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług, Dz. U. z 2004 r. Nr 54, poz. 535 z późn. zm.
17. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 15 listopada 2007 r., I SA/Gd 753/2007.
18. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 14 sierpnia 2007 r., sygn. akt III SA/Wa 3917/06.
19. Wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 10 października 2007 r., sygn. akt I SA/Bd 546/07.
20. Wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 20 maja 2008 r., sygn. akt I SA/Bd 91/08.
21. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 23 kwietnia 2008 r., sygn. akt III SA/Wa 46/08.
22. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 23 kwietnia 2008 r., sygn. akt III SA/Wa 2220/07.
23. Wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 22 kwietnia 2008 r., sygn. akt I SA/Bd 73/08.
24. Wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 8 kwietnia 2008 r., sygn. akt I SA/Bd 44/08.
25. Wyrok NSA z 23 lutego 2009 r., sygn. akt II FSK 1753/07).
26. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 12 lutego 2009 r., sygn. akt III SA/Wa 1684/08.
27. Wyrok WSA w Gliwicach z dnia 11 marca 2009 r., sygn. akt I SA/GI 1077/08.
28. Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 6 maja 2008 r., sygn. akt I SA/Po 257/08.
29. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 7 marca 2006 r., I FSK 121/05.
30. Wyrok Warszawskiego Sądu Administracyjnego z dnia 1 kwietnia 2008 r., III SA/Wa 115/08.
31. Wyrok z dnia 17 lutego 2009 r. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 17 lutego 2009 r., I SA/Po 1370/08.
32. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 1 lutego 2012 r., I SA/Po 839/11, opubl. Legalis.

33. Wyrok WSA w Bydgoszczy z 20 września 2011 r., I SA/Bd 561/11.
34. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 23 kwietnia 2010 r., sygn. akt II FSK 2105/08.
35. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 6 października 2008 r., sygn. akt I SA/Wa 1420/08.

Streszczenie

Koszt nowego kapitału własnego charakteryzuje się tym, że co do zasady winien być neutralny podatkowo, gdyż pozyskane w ten sposób fundusze nie stanowią dochodu podatkowego. Podatki nie są jednak neutralne wobec kosztu tego kapitału, a wręcz przeciwnie, oddziałują na jego wysokość w sposób istotny. W opracowaniu na tle idei neutralności podatków przedstawiono elementy kosztu kapitału własnego i oddziaływanie na jego wysokość podatków. Zamierzeniem autorki nie była analiza formuł szacowania kosztu kapitału własnego, a norm prawa podatkowego, które na koszt ten oddziałują.

Słowa kluczowe

kapitał własny, podatki, neutralność

The cost of new external equity and the idea of tax neutrality (Summary)

The cost of new equity capital should be fiscally neutral, because the funds obtained in this way, are not taxable income. But taxes are not neutral for the cost of the capital, on the contrary, its impact on the cost of equity is significant. The aim of the paper is to present the determinants of the cost of capital and the effect of taxation on its height. The author's intention wasn't to analyze of the formulas of estimating the cost of equity, but the assessment of the impact of capital tax law standards on the cost of equity.

Keywords

equity capital, tax, neutral

